

Драган Стаменковић

Ценитар за црквене студије, Нини - Србија и Црна Гора

ИЗЛЕЧЕЊЕ И ИСЦЕЛЕЊЕ

Апстракт: Лечење и исцелјење у мношме зависе од духовног стања болесника. Због тога је улога цркве у лечењу значајна. Духовно терапеутски метод цркве није алијенатива и љука дојна научној медицини, јер крајњи циљ није само излечење, него исцелјење и спасење. А то значи да индивидуу ослободи од беживотне самодовољности и да је кроз литургијску заједницу, као личности уведе у животи. Једино се кроз заједницу са живим Богом открива смисао страдања и посвојања. Зато за болесника, ако до излечења и не дође, крсти који носи не значи пораз него победу.

Кључне речи: здравље, болести, исцелјење, спасење.

Када дође до болести, исход и реакција на болест зависиће од више фактора, као што су: узрочник болести, стање организма пре свега имуног система, генетске предиспозиције, начина лечења и од стања личности. И управо од стања личности зависиће психодинамичка адаптација на болест. То је срећна околност где се укључују они адаптациони механизми, који нам помажу да се психички савлада болест, да се оздрави и да болест не остави неког трајнијег и дубљег трага на емотивни живот. Дуго се сматрало да је религиозност одлучујућа у буђењу оних адаптивних психоневроимунолошких механизма, будући да религиозно искуство не остаје само у сфери духовног, него дубоко задире и има утицаја на најсложеније психофизичке механизме. Данас међутим преовладава мишљење да је довољно да верујеш чврсто и непоколебиво. А то у кога верујеш, у шта верујеш или како ћеш да верујеш није одлучујуће за покретање тих адаптивних процеса, који могу да доведу до излечења.

Овде се као и увек могу поставити многа питања. Чини се да се одговор може наћи у целовитом приступу проблему посматрајући га и са друге стране.

Конкретно шта ако до излечења не дође? Шта ако болест прогредира и све више долази до физичког и следствено томе психичког пропадања? Такви људи и њихове породице се углавном разочарају и у медицину и у Цркву јер се ни леком ни молитвом нису излечили.

Претпостављам да добро знамо како се у медицини лечи и који је крајњи циљ лекара у лечењу, али исто тако да мало знамо како Црква лечи. Који су то духовнотерапеутски методи Цркве и који је крајњи циљ свештеника поред болесничке постеље? Дакле лекар лечи знањем и вештином, помоћу лекова и инструмената, а свештеник као посредник између Бога и човека. преноси на верника вечне надкосмичке енергије Свете Тројице и тако помоћу њих, а не својом мудрошћу постаје исцелитељ- речи су блаженопочившег владике Данила Крстића.

Уочавамо да су овде у употреби само два наизглед слична термина излечење и исцелење.

Излечење је враћање оболелог организма у стање физиолошког или нормалног функционисања и побољшања квалитета живота, али ипак привременог одлагања смрти. А исцелење, како сама реч каже - остварење унутарње психофизичке целовитости, али и остварење пуноте кроз љубавну заједницу са Богом и ближњима што јесте правословно поимање личности. Из овога проистиче да је крајњи циљ исцелења победа над смрћу. Св. Јован Дамаскин каже: "Јер откад је Саможивот умро и васкрсао, они који су са надом у васкрсење и вером у Њега уснули не називамо мртвима".

Погрешно разумевање улоге Цркве у болести је у томе што се она схвата као допуна у медицинском лечењу. А евентуална улога свештеника би била да помогне у покретању оних дубоко скривених снага будући архетип спасиоца у човеку. Тако се Бог поима као психичка реалност, преко потребни плод људског ума о коме говори Кант када каже да Бога и да нема требало би га измислити ради очувања моралних закона. Да ли је свеједно коме се Богу обраћамо и како му се обраћамо? Да ли је свеједно да ли је та Личност Оваплоћени, Распети Васкрсли Богочовек Исус Христос или неки религиозни психички садржај индивидуално обликован и користан за постизање "виших циљева"? Ап. Павле (Посл. Тимотеју) каже: "Ако се ко и бори не добија венац ако се не бори по правилу".

Данас је све већи број људи поготову западне цивилизације, који имају своју визију Бога и сматрају себе религиозним. Да ли је то због тога што такав њихов бог не тражи од њих жртву и преоражај, не тражи од њих да расту, него снисходи њиховим слабостима и гресима? Да ли је Он средство а не циљ? Дакле средство у остварењу највиших вредности у њиховом најчешће поремећеном систему вредности. Велики број Американаца, а рекли бисмо и све већи број наших људи, траже од Бога, богатство, славу, срећу, лепоту или здравље. И ако се било шта од тога не оствари (будући да је само по себи пропадиво), љуљају се темељи постојања и губи се смисао. Зато та религиозност на погрешној основи онемогућује да се стварно открије смисао страдања и болести.

За узроком болести трагало се вековима. Антички Грци су сматрали да је болест воља богова, али да је и судбински одређена. Хипократ је сматрао да је болест плод случаја или природна нужност што је данас став званичне медицине. Стари Завет препун је примера где личност, па и читав народ, страда због непоштовања и неиспуњења закона Божијег. И Исус Христос најпре опрашта грехе одузетоме да би га излечио. Али по први пут се у хришћанству поред узрока открива смисао страдања и болести и смисао свеукупног живота.

Зато је је Св Игњатије Богоносац пре него што су пустили дивље звери на њега мирно и храбро проговорио пред пуном римском ареном: "Ја сам пшеница божија и зубима ових зверова бићу самлевен, да бих постао чист хлеб Христов".

Некада хришћанска Европа, данас дехристијанизирана, цивилизацијски напредна, али духовно опустошена поново стоји пред крунским проблемом губитка смисла. Све идеје и све вредности су обесмишљене и поништене смрћу као неумитним и крајњим узроком. Жан Пол Сартр као добар представник философије двадесетог века овако каже: "Све што постоји рађа се без разлога, продужава да живи по слабости, умире случајно". Чувени бечки психолог

Виктор Франкл супроставио се овом егзистенцијалном песимизму својом логотерапијом, која подстиче на тражење смисла и вредности живота. Уједно признаје да су болест и смрт оне егзистенцијалије према којима је налажење смисла најтеже. Франкл тражи смисао у вредности учињеног и створеног (племенитог, доброг и лепог) као неизбрисивом трагу личности у вечности. Узима пример жене, која умире од рака. Она сваког дана скида папир са календара на зиду и посматра онај остатак упоређујући га са остатком живота. Он јој предлаже да на сваком одложеном папиру испише нешто племенито, лепо и корисно што је урадила у животу. И уместо да тугује због малог остатка живота, треба да се радује богатству учињеног. Тако је песимизму садашњости супроставио оптимизам прошлости (супротно хришћанству).

Ото Ваинингер је једном рекао: "Није страх од смрти изазвао потребу за вечношћу, него је потреба за вечношћу изазвала страх од смрти". Дакле, човекова најдубља потреба да у вечности буде је изнад потребе да се у времену памти. Мада, жеља за памћењем пројављује скривену потребу за трајањем у вечности.

Према томе, смисао не треба тражити у ономе што је било и шта иза нас остаје, него у ономе што ће доћи и шта ће са нама бити. Управо се на тим будућим догађајима ПАРУСИЈЕ (другог Христовог доласка) темељи индентитет Цркве. Овде песимизму прошлости и коначне смрти, супростављамо оптимизам вечнобитија у Христу, кроз кога бол и патња (страдање кроз болест) добијају сасвим нову димензију. Болест није само казна него и шанса, призив па и благодат, шанса да се кроз пострадање оног мање важног спасе оно много важније. Св. Макарије Египатски на једном месту каже: "Знао сам људе који су захваљујући патњама и болестима које су их снашле спасли себе и ближе од подивљале своје природе".

Поред физичке и психичке болести постоји болест на највишем нивоу - духовном. То је болестан начин постојања. Преведено са егзистенцијалистичког на хришћански језик, то је грех. Грех, не само као морални преступ, него упорно одбијање да човек уђе у заједницу са Богом, а то је духовна смрт. И зато, Бог допусти пострадање и болест на ова два низа нивоа. И то је шанса да се човеку отворе очи, да се сусретне први пут са собом, са тамном сенком у себи, да сагледа високе ограде, које је грандиозно ја направило према Богу, људима, свету, па и према себи самом. Да призна и препозна те унутрашње ране, које сакривене не зацељују. Да се покаје, исповеди и причести се, да тако у њега уђе вода живота и да сам постане извор воде живе.

Само у таквом преображењу, страдање и болест неће бити пораз, разочарење, губитак смисла, јачање самољубља и потпуно предавање тами, него ће то бити крст који ваља понети. А крст носити са благодарношћу, вером и надом није пораз него победа. Зато лековима и молитвом болест не мора бити одстрањена, али се пораз преображава у победу, а смисао се супроставља бесмислу а то је једино истинско ИСЦЕЛЕЊЕ.

Св. Сава није подигао из мртвих свога брата Стефана да би га оздравио и привремено одложио смрт, наго да би га покајаног, исцељеног у лепоту обученог, као монаха Симеона Богу привео на спасење и живот вечни.

Александар Шмеман каже: "Црква не долази да утеши болесника или само васпостави здравље, него да га уведе у Љубав Светлост и Живот Христов и да га као сведока Христовог кроз страдање прими као мученика".

Dragan Stamenković

TREATMENT AND SALVATION

Treatment and salvation of the disease mainly depend on the spiritual state of the patient. That is why the role of the Church, in the treatment, is significant. Spiritual therapeutic method of the Church is not mere supplement or alternative of the scientific medicine where the final goal is healing, but its role is first of all salvation. That means to liberate an individual from the out of life self-sufficiency, as well as through the Liturgical community, as a person, bring into the life. This is the only way, through the community with the Living God, to discover the sense of the existence as well as suffering; this is the only way not only of saving the health but the accomplishment of the entire being and salvation, as well.